

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Rationi Durandi respondet Ferrariens. c. 7.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

Adde etiam, quod hac ratione nunquam possent homines rudes, & ignorantes, imo etiam docti, qui hanc sententiam non sequeretur, loqui Angelis, & suum illis animum explicare: quia si illud deberet intelligi ab Angelo per speciem ab affectu & cogitatione derivatam, & liberæ voluntati habentis cognitionem & affectum subesset, aliquam ab eis speciem in intellectum Angeli derivari: nunquam derivaretur, quo usque homo vellet, ut talis species produceretur: sed nullus ignorans, aut etiam doctus, qui hanc opinionem Ricardi non sequeretur, unquam vellet, ut talis species produceretur: quia aut non attendet ad hoc, aut nullo modo credit, id fieri posse: ergo nunquam suum animum Angelo manifestabit.

Dices fortasse, satis esse, ut statim species produceretur in alio cogitationis & affectus, si homo, aut Angelus velit, ut alius suum animum cognoscat: quamvis non velit expresse speciem suæ cogitationis aut affectus in intellectu alterius produci. Ceterum hoc friuolum est, quis enim non videat, ad hoc, ut cogitatio ex se speciem produceret, nihil omnino referre, an voluntas habentis talem cogitationem velit eam manifestare: quasi ipsa cogitatio intellectum haberet, & statim posita tali voluntate intelligeret, se non posse aliter manifestari, quam producendo ex se speciem in intellectu alterius.

CAPUT VI.

Eundem modum defendendi communem sententiam, aliter probant S. Thomas, Caiet. & Ferrariens. quem impugnatur Scotus, & Durandus.

27. **C**ommunem opinionem eo modo quem diximus interpretatam alia ratione probant S. Thom. Caietan. Ferrariens. & Capreol. locis citatis, quæ talis est: voluntas rationalis creata soli Deo subiacet, & ipse solum in eam operari potest: ergo ea, quæ ex voluntate creata pendet, Deo soli, cui subditur ipsa voluntas, nota esse possunt: huiusmodi sunt affectiones, cogitationes: ergo soli Deo notæ esse possunt. Hac ratione non vult Sanct. Thom. probare, affectiones voluntatis, & cogitationes cordis occultari voluntate ipsa ne videantur ab Angelis: sed contendit, suapte natura, quatenus ex libera voluntate procedunt, soli Deo notas esse: si enim suapte natura alteri Angelo notæ essent, non possent voluntate habentis illas celari: id quod optime demonstrat Scot. in secundo loco citato, hac ratione: fieri non potest, ut id quod alias ex se intelligibile est ab aliquo intellectu, absque illo alio impedimento sola voluntate habentis illud reddatur non intelligibile: ergo cogitationes, & affectiones, si sunt suapte natura intelligibiles, alteri Angelo non poterunt celari sola voluntate habentis illas. In eo tamen fallitur

Malis intellectus est ab Scoto Sanct. Thomas.

28. *Locus Chrysostomi, explicatur.*

Scotus, quod putat sententiam S. Thom. fuisse, quam ipse impugnatur: cum ille potius dicat, secreta cordis humani, & angelici alteri Angelo suapte natura esse ignota. Quocirca id, quod Chrysost. asserit homin. 5. in Matth. in illa verba, Tunc reliquit eum diabolus, in bonum sensum explicandum est: ita enim scribit, Secundum dispensationem autem Dei recedit Angelus bonus; magis autem non recedit, sed abscondit se, inuisibilem se reddens ante diabolum: quoniam nisi voluerit, Angelus bonus à diabolo non videbitur. Hoc autem difficile est, si verum est, id quod diximus, vel eo præsertim, quod Chrysost. alibi

ARTIC. IV.

doceat Angelos spirituales & incorporeos esse, sicut retulimus disput. 179. cap. 2. est igitur intelligendum, ut non virtute propria Angelus bonus se reddat inuisibilem alteri Angelo: sed sola Dei dispensatione: nam si ex virtute naturalis fieri posset, eodem modo de monachis suspensis naturæ Angelo bono inferioris se posset celare: siquidem in demonibus integra manserunt omnia naturalia, ut docet Dionys. cap. 4. de divinis nominibus.

Ceterum eandem rationem impugnat Durandus hoc modo: si affectus, & cogitationes virtutis Angelici ratione non possunt ab altero Angelo cognosci, quia pendunt ex libera voluntate Angelis, in quam solus Deus operatur: eadem quoque ratione substantia animæ rationalis, & ipsius Angelis non posset ab alio, quam à Deo cognosci, & cetera omnia, quæ à solo Deo libere pendunt: nam si ea, quæ pendunt ex arbitrio humano, ignota sunt Angelis: multo magis erunt ea, quæ pendunt ex libero arbitrio Dei: quod tamen est absurdum. Ratio ergo Sancti Thomæ solum probat, actiones humanæ voluntatis, vel intellectus libera à Deo recte cognosci, quia ab eo pendunt: at vero à nullo alio posse cognosci, quam à Deo vel ab ipso homine aut Angelo, qui eas habet, non satis probare videtur.

CAPUT VII.

Rationi Durandi respondet Ferrar.

Hæc ratio Durandi non parum viget Thomæ mistas, & ideo varie eam diluere conatur. Primum quidem respondet Ferrar. loco citato, §. Circa autem, post medium illius, rationem Sancti Thomæ non iniri illi propositioni, Omnia quæ à solo Deo producuntur, soli Deo cognita est: sed aliter nempe, Omnis operatio, & omnis affectus, quæ, qui à nulla causa naturaliter agente procedit, si incertum à libera, & à Deo soli Deo, & ipsi operati, & in illam voluerit manifestare, nota est. Huiusmodi autem non est omnis effectus, quia Deo libere procedit. Verum hæc ratio Ferrariens. mihi non probatur: primum: nam si illam posteriore propositionem assumeret Sanct. Doctor, non recte argumentaretur: assumeret enim in sua ratione illi, quod colligere potius debebat. Deinde ratio, propter quam Sanctus Thomas dicit, affectum liberum voluntatis, & actum intellectus à solo Deo cognosci, ea est, quia ab eo solum hæc potentia voluntatis moveri potest: ergo eadem ratione, quicquid à solo Deo pendet, à solo illo certo cognosci poterit.

Sed agendum, admittamus solutionem Ferrariensis, & contra illam alio modo arguamus: ostendamusque, ex illa aliqua incommoda deduci. Primum sequeretur, motum cœli, qui ab Angelo voluntate cœli non pendere ex sola Angeli voluntate, sed etiam ex forma naturali cœli, atque hac ratione recte cognosci posse ab Angelo. Ceterum huius solutioni obstant duæ rationes, una est, quia motus cœli non potest & ab Angelo humiliter à forma naturali & intrinseca cœli pendere: sed si ab Angelo mouetur orbis ipse, solum passivè concurreat: alioqui si eius forma est naturale principium efficiens motum, voluntas Angeli superaddenda

est, sicut esset ut ignis combureret. Altera ratio est, quia si motus celi esset ab Angelo, & à propria forma naturaliter efficiente, ideoque posset ab Angelo cognosci, eadem ratione & liberæ cogitationes cuiusque Angelo notæ essent: nam licet pendeant ex libera voluntate, eliciuntur tamen à causa naturali, scilicet ab intellectu. Verum hæc ratio forsitan probat id, quod neque S. Thom. nec Ferrar. & alij huius opinionis negant, nempe cogitationes cordium, quatenus cogitationes sunt, secundum substantiam notas esse Angelis: tamen si hæc intentio, ex qua procedunt, & ad quam diriguntur, non sit nota.

Secundo sequetur, motum lapidis sursum effectum libere ab uno Angelo, non posse ab altero cognosci, quia pendet ex libera Angeli voluntate. Ita obiicit sibi Ferrar. & respondet, illum motum violentum lapidi, esse alteri corpori naturalem: & ob id recte ab Angelo cognosci quia ad hoc satis videtur, si cum aliquo naturali corpore habeat naturalem connexionem. Hæc tamen solutio parum habet momenti: nunc enim non agimus de notitia abstractiva, qua res cognoscitur secundum se abstracta ab existentia: sed de cognitione quam vocant intuitivam, qua Angelus cognoscit non solum motum aut operationem secundum se, sed inesse huius, aut illi subiecto: ergo quamvis Angelus recte sciat motum sursum esse naturalem aëri, & igni: hoc tamen non satis est, ut sciat, quando alicui mobili talis motus inest contra naturam, nisi cognoscat causam impellentem: si igitur non potest affectum voluntatis & motum intellectus hoc modo cognoscere: quia procedunt à causa libera, scilicet à voluntate: eadem ratione non cognoscat motum sursum lapidis tunc lapidi inesse, si ex sola libera voluntate Angeli pendet.

Tertio colligitur, motum hominis progressivum non cognosci ab Angelo: motum etiam imaginationis: quia non minus pendet hi motus à voluntate, quam cogitatio ipsa intellectus: nam si dicatur, has operationes non pendere à sola voluntate, sed etiam ab alia facultate naturali, aut imaginationis, aut mentis secundum locum: idem dicemus de operationibus intellectus. Ceterum ut supra notavi, hæc ratio probat id, quod etiam Doctores huius communis sententiae non negant, nempe intellectiones, quatenus intellectiones sunt, secundum suam substantiam recte ab Angelo cognosci: & solum ignorari, quo fine, quaque intentione fiant: id quod nos inferius ut probabile proponemus. Quod si aliquis hoc non concedat, certe argumento superius facto non leviter potest virgeri.

Sed posset aliquis dicere, ideo non solum affectiones liberas, sed etiam intellectiones & cogitationes unius Angeli non posse ab alio cognosci, quam à Deo, & ab ipso, qui eas habet: quia solus Deus operatur in intellectum, sicut etiam in voluntatem hominis aut Angeli. Verum contra hoc est efficax alia ratio, quia ex hac doctrina sequeretur, non solum non posse cognosci ab alio Angelo cogitationes existentes in mente alterius: verum etiam neque habitus, neque species intelligibiles: quia has solus Deus operatur infundens illas, vel saltem solus Deus cum intellectu Angeli eas efficit: quod tamen videtur falsum, & contra ipsum Sanct. Thom. qui in solutione secundi plane faretur, ab uno Angelo cognosci species

Vasquez in 1. p. tom. 2.

intelligibiles existentes in alio: solum vero latere usum earum, hoc est, operationem intellectus, ad quam Angelus virtutis specie: usum vero earum seu cognitionem ea solum ratione inquit latere alterum Angelum, quia quilibet virtutis speciebus, & cogitat prout libet ex imperio aut motione voluntatis. Ex qua etiam doctrina infra colligemus, actum intellectus unius Angeli, à quo pro voluntate non potest cessare, esse omnibus aliis naturaliter notum. Quocirca probanda non est Marii sententia loco citato coroll. 2. post secundam suppositionem, cum asserit, quemcumque habitum existentem in uno Angelo posse ab eo celari, ne ab alio videatur. Quæ sane opinio firmum fundamentum non habet: nam cum productio habitus non pendeat ex libertate nostra proxime, sed remote, & conservatio illius nullo modo pendeat: non est, cur dicamus, non posse habitum suapte natura à quovis Angelo cognosci. Ex quo efficitur non posse ab eo in quo est, celari, ne ab alio videatur.

CAPUT VIII.

Eidem rationi Durandi respondet Caietanus.

Alio modo contendunt Caiet. & Capreolus a. 2. citato ad 1. Durandi contra 1. conclus. dissolvere argumentum Durandi, quod superius contra rationem S. Thom. allatum est. Dicunt ergo principium, quo nititur ratio Sancti Thomæ, non esse illud, quod putavit Durandus, videlicet voluntas soli Deo subditur ut efficiatur, ut ex eo inferat, ergo soli Deo affectus illius notus est, sed alterum esse principium, nempe, Motus voluntatis non est aliqua natura habens esse fixum, sicut habet substantia, nec habet necessariam & determinatam connexionem, aut necessario determinare pendet ab aliqua naturali causa, sed solum à Deo: nec movere potest ex se intellectum alterius Angeli ad sui cognitionem proxime, nec remote, imprimendo aliquam speciem sui: nec alius Angelus habet species sibi ingentis, quibus representantur secreta cordium. Ex hoc autem recte colligit, ergo secreta cordium non possunt cognosci ab alio, quam ab eo cuius sunt, & à Deo, à quo solo movetur voluntas. Ita refert Capreolus propositionem, quæ tota ratio Sancti Thom. nititur videtur. Caietanus vero idem fere inquit esse principium, quod S. Thomas assumit, scilicet actus liberi voluntatis nostræ, vel Angeli non habent connexionem cum aliqua causa naturali & necessaria: & ideo non representantur in speciebus ingentis Angelo, sicut alij naturales effectus ex quo recte inferitur, ergo ab alio Angelo nequeunt cognosci, sed à solo Deo, & ab eo cuius sunt. Probat autem Caietanus, actus liberos nostræ voluntatis, vel Angeli non representari in speciebus alterius Angeli, quia sunt altioris ordinis, quam sint res naturales: ergo per species rerum naturalium non possunt representari: appellat autem res naturales quæ habent causam naturalem, hoc est, operantem per modum naturæ determinatam ad unum. Tandem Caiet. §. Ad evidentiam, in ultimis verbis ostendit, quare actus liberi voluntatis non cognoscantur ab alio Angelo per species sibi inditas à principio, quia videlicet Angeli solum habent species rerum naturalium: sed cur non habeant etiam affectuum volitionum liberarum, non probat.

Yy 2

Certe